

Notă cu privire la note

Cititorii au observat fără îndoială că, de două numere, revista a renunțat la notarea spectacolelor de către cronicari, respectiv la „steluțele” (între 1 și 5) care exprimau, și pe o cale simbolică, aprecierea lor. De ce? vă veți întreba. Lăsând la o parte faptul că unii dintre cititori, precum și – s-o recunoaștem – unii dintre cei notați astfel, și-au formulat nedumerirea (sau dezacordul) față de „notele” propuse, redacția însăși a ajuns la concluzia că sistemul respectiv generează derută, disparități și insatisfacții. Mai întâi, fiindcă cititorii, ca și unii dintre cei vizați, continuă să creadă că notarea reprezintă **punctul de vedere al revistei**, deși noi am precizat de fiecare dată că ea reprezintă **punctul de vedere al autorului cronicii**. Apoi, pentru că se creează uneori disproporții evidente – dată fiind tocmai eterogenitatea opiniilor –, aprecierea la scara de valoare diferite de către cronicari punând uneori semne (invizibile) de egalitate între spectacole foarte bune și altele, mediocre. Ne-am găsit, bunăoară, în fața situației ca un spectacol de valoare unanim apreciat precum **Chira Chiralina** al Cătălinei Buzoianu să beneficieze de aceeași „notă” ca și un spectacol obscur, montat de un regizor începător cu o trupă modestă. Astfel, tabloul unei stagiuni poate să apară distorsionat, confuz, chiar fals. Dacă exigența și entuziasmul nu se manifestă deasupra aceleiași semnături, iar notările au, firesc, un grad mare de subiectivitate, putem fi bănuși de... manipulare. Cu atât mai mult cu cât redactorii noștri nu pot, evident, să vadă **toate** spectacolele din București și din țară, pentru a asigura un echilibru al judecății de valoare.

Deși înțelegem că renunțăm la o imagine **stimulativă**, dacă nu chiar **comercială** asupra producției teatrale, ne rezumăm să publicăm doar cronicile „nude”. În orice caz, ele se străduiesc să-și argumenteze judecățile de valoare. Chiar și așa, pot apărea dificultăți, inconveniente, nepotriviri, disparități, dar ne consolăm (și îi consolăm pe cititori) cu ideea că se află în fața unui exercițiu critic omenesc, deci subiectiv, și nu a unei mașini de vot defecte.

■ Teatrul azi

ILUZII

MIREASA CU GENE FALSE de **Dumitru Radu Popescu** ● TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ-NAPOCA ● **Data reprezentăției: 17 februarie 1996** ● **Regia și scenografia: Tudor Chirilă** ● **Muzica: Marius Marchiș** ● **Distribuția: Melania Ursu (Rița), Anton Tauf (Bebe), Ioan Isaiu (Sotir), Ligia Moga (Jigurcă), Irina Wintze (Frusina), Bucur Stan (Argăseală), Ioan Coman (Zeno).**

Am auzit, într-o seară, la televizor, un comentator spunând: „Dumitru Radu Popescu scrie nedramatic, nu are nici cel mai elementar simț al măsurii”. Extraordinar, ce observație judicioasă: într-adevăr, Dumitru Radu Popescu întrece măsura! Piesele lui sunt prea lungi, redundante, cu un dialog care se afundă în propriile lui detalii până la sufocare, astfel încât ai senzația că intri într-un hățis de situații și de vorbe din care nu vei mai ieși niciodată. Regizorii sunt nevoiți să taie masiv din text și să-i găsească o croială cât de cât acceptabilă. Omul acesta chiar nu se gândește ce face? Ori e inconștient, ori e rău. Deh...

Realitatea e că Dumitru Radu Popescu e rău, e cel mai rău scriitor modern pe care mi-a fost dat să-l citesc. Apostrofările avangardiștilor sunt nimic pe lângă cruzimea și cinismul cu care Dumitru Radu Popescu își tratează lectorii. Îi fascinează și îi ametește printr-un tratament halucinogen feroce: prinși mereu între realitate și farsă, între enigmă și deriziune, între concret și iluzie, între verosimil și ironic, ei rămân paralizați și alunecă fără obstacol, ca într-o gaură neagră în care ademenirile hermeneutice se anulează una pe alta. Cui se încumetă să se iluzioneze că romancierul creează „realism magic”, dramaturgul îi pregătește capcane noi. Notația realistă poate să nu deschidă breșe către oniric – cazul **Miresei cu gene false**. Scriitura în registru realist, permițând pe nesimțite glisări textualiste, ironice și auto-referențiale, se țese complicat, iar situațiile dramatice proliferază până la hipertrofierea detaliului derizoriu, amănuntele deschid calea altor amănunte; în fine, această urzeală în care firele se despică neconținut în alte și alte fire pare că atârna ea însăși de un singur fir ce poate fi... Conturul realist al referențialului pare intrat într-un vis cuprinzător care se străduie din răspuțeri să conserve iluzia. Deși con-

dusă în marginile verosimilului și jucând cu succes aparența unei determinări interioare, trama este înghițită de un discurs a cărui energie fabulatorie pare inepuizabilă. Limbajul dramatic își poate continua aventura în afara dramei propriu-zise. Două dintre ultimele piese publicate, **Mireasa cu gene false** și **Dragostea-i ca și-o râie**, păstrează aceste caracteristici ale indeterminării.

De fapt, avem de-a face cu unul dintre cei mai diabolici creatori de antiliteratură, de antiteatru. Nu prin deconstrucție ci, paradoxal, prin construcție, printr-un abuz de construcție. Aceasta este o miză importantă a (anti)teatrului lui D.R. Popescu: el nu dezorganizează percepția superficială a lumii, dar face ca lumea să devină imposibil de descris tocmai într-un regim de reprezentare organizat și coerent. Plonjarea ironică, dar și atât de voluptuoasă în nesemnificativul vieții românești de azi, până la disproporționarea formală a discursului, ajunge să creeze impresia de cuprindere absurdă a unei umanități pentru care realitatea și irealitatea nu se mai pot despărți. În plus, este vorba (mă iertați că insist) și despre **înscenarea** efectului de coerență. Elementele de reprezentare sunt concrete, culese din imediata noastră istorie postrevoluționară. Dialogul e colocvial, personajele au idealuri mici, comune. Se găsește, însă, mereu, unul care crede într-o utopie, cum este, în **Mireasa...**, Sotir. Conflictul, însă, nu duce nicăieri, totul este o înscenare de situații de o banalitate crudă, tratate ironic, dar sub masca seriozității. Întâmplarea cea mai anodină îți menține curiozitatea trează. Despre o piesă cum este **Mireasa cu gene false** poți compune o exegeză în care să dialoghezi la infinit, pentru că piesa te incită să vorbești despre orice, inclusiv despre cele mai grave lucruri și în același timp despre nimic, pentru că este o farsă grandioasă. Literatura lui D.R. Popescu nu relatează decât despre puterea ei de a relata despre lume. Conflictul este joc pur, spectacol fascinant al literaturii.

Cine-și imaginează că poate monta pe scenă o piesă precum **Mireasa cu gene false** e un împătimit al marilor pericole. Și are, probabil, marea calitate de a ști să-și pregătească eșecurile cu

PREMIERĂ ABSOLUTĂ

